

Jako by národní demokracii nestačila krize hospodářská, schylovalo se počátkem třicátých let i ke krizi vnitrostranické, svými rozměry zřejmě daleko větší, než ty předchozí. Od té doby totiž dochází v národně demokratické straně k prudkému nárůstu vlivu tzv. pragmatického křídla vedeného vlivným šéfem Ústředního svazu československých průmyslníků Dr. Františkem Xaverem Hodáčem. Ten rozhodně nepatřil k nějakým nacionálním idealistům. Svou stranu chápal spíše coby tradiční zástupkyni finančního velkokapitálu, jehož zájmy hájil. Usiloval o usmíření s Hradem a byl stoupencem národně demokratické účasti ve vládě. Tímto postupem proti sobě vyvolal silnou opozici uvnitř strany, která se soustředila do tří center.

První představovala velmi početná místní organizace národní demokracie na pražských Královských Vinohradech, působišti Antonína Hajna a Viktora Dyka. Zvláště vyhraněně nacionalistický Dyk, který byl vynikajícím řečníkem, publikoval v tisku plamenné protihodáčovské projevy. Druhým rebelantským ohništěm byli fašizující radikální národní demokraté, do jisté míry podporováni v tu chvíli již poměrně frustrovaným a zchudlým italofilem Hlaváčkem, z jejichž řad se ozývalo, že Hodáč nemůže dělat národní politiku, pokud je z titulu své funkce „hlavního průmyslníka“ v kontaktu s exponenty německého, maďarského a židovského kapitálu (50).

Třetí baštu odporu reprezentovala pochopitelně Národní myšlenka se silným vlivem na Mladou generaci. Integrovaným nacionalistům se Hodáčův národní defetismus vůbec nezamlouval a považovali ho za zradu původních myšlenek národní demokracie (kteřou z velké části objektivně byl) (51).

Čtrnáctého května 1931 nešťastně zahynul při koupání během dovolené v Jugoslávii Viktor Dyk. Dykova domovská místní organizace národních demokratů z Královských Vinohrad na jeho pohřbu manifestačně vystoupila s tím, že bude vždy hájit jeho linii, což pochopitelně mířilo proti Hodáčovu křídlu (52). K odkazu Viktora Dyka se přihlásili rovněž integraní nacionalisté z Národní myšlenky.

Spor pokračoval s nezmírněnou intenzitou. Všechny zúčastněné strany na sebe chodily žalovat ke stárnoucímu Kramářovi, jehož autoritou chtěly podepřít vlastní pozice. Aby těch problémů nebylo málo, vzniklou krizi se snažila ve svůj prospěch využít fašizující Národní liga, vedená enfant terrible československé politiky Dr. Jiřím Stříbrným, dříve uznávaným „mužem osmdvacátého října“ a bývalým ministrem, později vystrnaděným za použití ne úplně čistých metod z národně socialistické strany. Liga se v dubnu 1930 osamostatnila od Gajdových fašistů a usilovala o infiltraci národní demokracie, přičemž aktivně podporovala protihodáčovské opozičníky (53).

Stříbrný se znal s Ladislavem Rašínem, který mu později v roli advokáta vyhrál mediálně sledovaný soudní proces za očistění jména v korupční aféře, kterou proti Stříbrnému vyvolal národně socialistický benešovec Stránský. Ten Stříbrného obvinil z nezákonného obohacování se v době, kdy byl ještě ministrem železnic. Perfektně připravený Rašín však tato tvrzení rozmetal a soudní proces vyhrál jak v lednu 1932 v Praze, tak i o rok později v Jihlavě, kam byl soud na nátlak Hradu přesunut. Osobně souhlasím s tvrzením Dr. Hrodka, že Rašín musel velmi brzy této známosti litovat, přestože si zastupováním Stříbrného přišel na více než slušné peníze (54).

Značná část národních demokratů pohlížela na Stříbrného kravalistickou Národní ligu s despektem, totéž platilo o bulvárním plátku *Polední list* a jemu podobným, které vydávalo vydavatelství Tempo bratří Stříbrných (55). Pro integraní nacionalisty se stala Národní liga roku 1932 nepřijatelnou poté, co zveřejnila svůj program stavovského státu, který do značné míry korespondoval s uspořádáním fašistické Itálie.

Krise národní demokracie se odrazila i v Mladé generaci, kde zavládly totální vnitřní štěpení a nejednotnost, zdůrazněné navíc ještě palčivým generačním problémem (56). V této situaci stranické vedení povolilo „přestárlému“ Rašínovi kandidaturu na post předsedy Mladé generace a následné zklidnění mladých vahou vlastní nesporné autority. Ladislav Rašín se tedy osmého května 1932 skutečně opět stal předsedou Mladé generace Čs. národní demokracie, nicméně jeho působení v této funkci vypadalo úplně jinak, než si stranické vedení představovalo.

Rašín totiž jeho linii totálně zkritizoval a svou kritiku shrnul do tří základních požadavků: obnovení stranické demokracie, omezení pravomocí užšího předsednictva Ústředního výkonného výboru, kde převládal vliv Hodáčových lidí, a úplná autonomie Mladé generace uvnitř strany. Klasicky pak zazněl požadavek silné demokracie, národní solidarity a hospodářského liberalismu.

Ústřední výbor strany reagoval dosti podrážděně a všem členům Mladé generace zakázal provádět kritiku politické linie strany. Tímto postupem jen přilil olej do ohně.

Vzpouza Mladé generace vyvrcholila v prostorách pražského hotelu U zlaté husy, kde se třináctého listopadu sešlo asi 250 pracovníků Mladé generace a schválilo zde manifest *Československé veřejnosti!*, který byl mimo jiné jasnou kritikou oné politické linie strany.

Manifest žádal duchovní a mravní obrodu československé společnosti. „Dnešní stav není žalostný jen pro hmotnou tíseň, nýbrž i pro duchovní úpadek, obrážející se ve veřejném životě. Byla vymyšlena dalekosáhlá opatření pro snadné ovládnutí všeho národního i státního života. Vázanými kandidátními listinami, poslaneckými reversy politickým stranám, bezduchou koaliční disciplínou byly znehodnoceny všechny zastupitelské sbory občanské a parlamentarismus znevážen... Vybičované vášně politických stran podkopaly základy státu a zdiskreditovaly demokracii... Vzaly lidem víru a místo ní vložily do srdcí strach...“ (57)

Manifest se ve svém znění dotkl i generačního problému společnosti: „Následky tohoto stavu ponese celým svým životem, jak svým duchovním úsilím, tak hmotnou újmou mladá generace, které není dána možnost, aby rozhodným činem zasáhla do veřejného dění.“ (58)

Za budoucí úkol mladých manifest označil „tvořiti tradici svobodného Československa. Boj o republiku uvnitř i navenek vyžaduje obětí, i když jich mladá generace mohla být ušetřena... Naším programem je... Národní republika s plnými občanskými svobodami... Národní stát předpokládá povýšení národního ideálu nad třídní soudržnost... Tyto cíle... jsou povzneseny vysoko nad malicherností všedních dnů.“ (59)

V očích stranického vedení je manifest překročením Rubikonu, a tak rychle rozhoduje o suspendování ústředního výkonného výboru Mladé generace národní demokracie. Rašín a Bertl (zemský předseda Mladé generace v Čechách) jsou zbavení funkcí. Věc má jeden podstatný háček... Nikdo z potrestaných se totiž rozhodnutí nepodrobuje a všichni zůstávají na svých postech.

Rebelové se naopak označí za nejpevnější národní demokraty a přes jisté finanční potíže se jim daří dále fungovat a úspěšně přetahovat na svou stranu jednotlivé místní organizace MG na úkor prohodáčovské „druhé“ Mladé generace.

Na konfiskaci *Mladého národa* odpověděl jeho šéfredaktor Minařík vydáváním nového periodika, pojmenovaného *Mladá generace*.

Počátkem ledna 1933 svolávají mladí integrální nacionalisté sjezd do Hasičského domu v Praze. Předsednictvo národní demokracie sice vyzvalo k ignorování „vzbuoreneckého“ sjezdu, ale jeho výzva přílišný ohlas neměla. Z dvou set patnácti místních organizací vyslalo své zástupce plných sto šedesát pět.

Tři sta šestnáct delegátů posléze potvrdí Ladislava Rašína do funkce předsedy Mladé generace, místopředsedy se stávají Albert Chuděj a Jiří Bertl, jedno místo zůstává vyhrazeno pro Moravu.

Jednatel sjezd ustanovil Václava Říhu, tiskovým referentem pochopitelně Minaříka, referenty politickými pak Klímu a Rennera. V předsednictvu zasedli mimo jiné i Prejza a Studený.

Skupina Národní myšlenka tak v lednu 1933 totálně ovládla Mladou generaci Čs. národní demokracie.

Zajímavostí zůstává, že Karel Kramář jejich postup fakticky podpořil (60), což se dalo vyložit jako poplchnutí F. X. Hodáče.

Následný sjezd prohodáčovské Mladé generace v Luhačovicích sice vyzněl v průmyslníkův prospěch, nicméně celková váha sjezdu nebyla až tak veliká vzhledem k podivným praktikám, které mu předcházely (61). Hodáč poznal, že svým postupem vůči „rašínovcům“ si nabral příliš velké sousto a po bratislavském sjezdu Československé národní demokracie, konaném koncem května, se pokusil o dohodu s Rašínem.

Tu nakonec úspěšně zprostředkoval Toušek, neustále oscilující mezi Hodáčovou frakcí a Národní myšlenkou. Pozice integrálních nacionalistů zůstaly neotřesené.

Časopis Národní myšlenka, posílen nyní příchodem dalších perspektivních redaktorů, pokračoval ve své činnosti. Krédo integrálních nacionalistů výstižně formuloval ve svém článku R. B. Mácha: „Jest v povaze našeho národa, že trvale nedovede snést jařmo duchovního nevolnictví. Proto jest jemu demokracie vlastní. Bude tedy naším heslem, které nejlépe odpovídá potřebám a povaze naší, heslo: Za Československo a demokracii!“ (62)

Toto tvrzení mimochodem jasně dokumentuje vztah Národní myšlenky k diktaturám, tedy i k fašismu.

Rovněž po tzv. židenické aféře (63) píše Vlastimil Klíma: „Jsme proti podezření ideové souvislosti s fašistickým hnutím, neboť jeho pojetí syndikalistického státu a zájmových sborů zákonodárných odporuje na celé čáře naší politické koncepci a je v podstatě principem socialistickým.“ (64)

Poukazování na opravdový charakter bolševického Sovětského svazu se na stránkách Národní myšlenky intenzivně věnoval Dušan Janko. Už samotné názvy jeho příspěvků jsou velmi výmluvné: *Šílené tempo sovětského zbrojení* (65), *Varujeme před uznáním Sovětského Ruska de iure* (66) aj. V únoru 1934 napsal: „Zdá se, že celý svět je zmítán nezdravou horečkou neprozřetelnosti, smlouvá-li se více než patnáct let s moskevskými vrahy. Je opravdu k smíchu „humanismus“, jenž nevidí, jak na severu hynou nešťastní vězňové vyčerpávající práci v lesích.“ (67)

Začátkem roku 1934, tedy ještě za relativního mezinárodního klidu, Národní myšlenka prozřetelně varuje před možnými válečnými plány hitlerovského Německa a vyzývá k budování silné armády, a to hned několikrát. Touto tematikou se nejčastěji na jejích stránkách zabýval Ivan Rosej. I u jeho počinů jsou názvy článků všeřikající: *Začínáme se připravovat na válku – hodně pomalu* (68), *Nejbližší lhůta pro válku: 1935* (69) a další.